

ПЛЕМЕНИТИ ПОСЛАНИК

Племенити посланик, хазрети Мухаммед б. Абдуллах (с. а. в. с.), са којим се завршава посланство, рођен је 570. године након Исаа (а.с.). Посланство је примио када је имао 40 година. У Меки је 13 година народ позивао у ислам трпећи многобројне тешкоће и неприлике, одгајајући одабрану групу, након чега се преселио у Медину, начинивши је центром нове вере. Десет година Посланик је у Медини слободно позивао у ислам и проповедао га, те се борио са арапским бунтовницима, све их на крају надвладавши. Након тог периода, цело Арабијско полуострво примило је ислам. Постепено, током 23 године, Посланику су објављивани кур'ански ајети. Муслимани су показивали зачуђујућу задивљеност Кур'аном, али и личношћу Божјег посланика. Посланик (с. а. в. с.) се преселио на други свет једанаесте године по хиџри (после пресељења из Меке у Медину), односно након 23 године посланства и 63 године живота, изградивши и за собом оставивши чврсту заједницу, пуно духовног и верског елана, са стваралачком идеологијом која је муслиманима давала осећај планетарне одговорности. Оно што је овој новоизграђеној заједници давало дух, јединство и елан, били су: Часни Кур'ан, који се непрестано учио и надахњивао заједницу, те величанствена и продорна личност Божјег посланика који је људе окренуо размишљању о себи.

Сада ћемо, укратко, рећи нешто о личности Божјег посланика (с.а.в.с.).

Детињство

Још је био у мајчиној утроби када му се отац, на трговачком путу у Шам, у Медини, преселио на други свет. Његов деда, Абдул Муталиб, преузео је бригу о њему. У детињству су се већ могли приметити трагови величине и натприродности на његовом лицу, у понашању и говору. Абдул Муталиб је закључио да ће му унук имати сјајну будућност.

Са осам година изгубио је и деда Абдул Муталиба и према његовој опоруци старатељство је преузео старији стриц Ебу Талиб. Ебу Талиб је, такође, остао затечен чудним понашањем овог детета, које није имало великих сличности с осталом децом. Никада се није могло приметити да, попут његових вршњака, покаже халапљивост и претерано наваљује на храну. Задовољавао се с мало, избегавајући претеривање. [47] ⁱ

За разлику од његових вршњака, као и обичаја и васпитања оног времена, уређивао је своју косу и редовно прао главу и лице.

Једном приликом Ебу Талиб је затражио да се Мухаммед пред њим пресвуче и легне у постељу. Посланик је наведено дело сматрао одбојним, али није хтео одбити стричеву наредбу, те му рече: "Окрени своје лице да бих се могао пресвући." Ебу Талиб је остао затечен овим дететовим речима, јер Арапи оног доба, чак и старији, нису се устручавали потпуног разголићавања. Он каже: "Никада од њега лажи нисам чуо, недостојна дела или неумесног смеха на неместу нисам видео, није жудео за дечјим играма, волео је самоћу и свакога трена одисао је скромношћу."

Одбојност према беспослици и лењости

Мрзео је беспосличење и дангубу. Говорио је: "Господару мој! Уточите си ми од досаде и туге, слабости и немоћи, подлости и покварености. " Муслимане је подстицао на рад речима: "Богоштовље има седамдесет делова, а најбољи је халал (дозвољена) зарада. "

Поверљивост

Пре посланства, Мухаммед (с. а. в. с.) је за Хатиџу, која му је касније постала жена, ишао на један трговачки пут у Шам (Сирију). На том путовању, више но раније, дошли су до изражаја његова одговорност, таленат, поверљивост и честитост. Међу народом је до те мере постао чувен по честитости да су му дали надимак “Мухамед Емин”. Многе ствари су му давали на чување (аманет). Након објаве посланства, Курејшије су, и поред великог непријатељства које су имали према њему, своје аманете баш њему поверавали. Управо из овог разлога, након пресељења у Медину, Алију, нека је мир на њега, неколико дана оставља у Меки, како би поверене ствари вратио власницима.

Штавише, не би код себе остављао један дирхем или динар туђи ни за једну ноћ, јер народ је у њега имао пуно поуздање.

Борба против тираније и угњетавања

У доба џахилијета (незнања) учланио се у један савез са групом која је трпела бол и муке од зулума, како би штитили потлачене и истрајали пред зулумћарима. Наведени савез начињен је у кући Абдуллаха б. Џед'ана, важне меканске личности, и назван је “Хилфул-Фудул”. Посланик је после, у време посланства, спомињао овај савез, говорећи: “Нисам спреман напустити овај савез, а и сада сам спреман учествовати у раду сличног.”

Породични морал

Према породици је био љубазан. Своје жене никада није злостављао, што је било супротно обичајима и одгоју Меканаца. Трпео је уколико би нека од његових жена говорила нешто лоше, све док то не би имало лоше последице по друге. Препоручивао је и наглашавао леп живот са женама, те говорио:

“Свака особа има добре и лоше особине. Човек не сме посматрати само лошу страну своје супруге, те је због тога напустити, јер када год му се не свиђа једна њена особина, друга особина ће га учинити сретним, те због тога мора ово двоје заједно посматрати.”

Према својој деци и унуцима показивао је велику љубав и благост. Волео их је. Стављао их је да седе на његовом огртачу, носио их је на леђима, понекад би их пољубио, а све је то било супротно обичајима онога времена.

Једном приликом, пред неким Арапом из високог друштва, пољубио је свога унука хазрети Хасана, нека је мир на њега, на што му је онај Арап рекао: “Ја имам два сина и још их никада нисам пољубио.” Посланик му на то рече: “Ко нема милости, неће му се указати милост.” (Ахмедов Муснад, том 2, стр. 228).

Према деци муслимана такође је био љубазан. Стављао би их у крило и љубазно миловао по глави. Понекад би мајке своју малу децу њему давале како би им проучио дову. Дешавало се чак да се та деца помокре на његов огртач. Мајке су тада, постиђене, хтеле прекинути децу у томе, али им је то Посланик оштро забрањивао, говорећи: “Не спречавајте мокрење детета! То што ће се мој огртач испрљати није важно, очистићу!”

С робовима

Према робовима је показивао посебну љубазност. Људима је говорио: “Они су ваша браћа. Нахраните их оним што ви једете, обуците их одећом какву ви облачите. Не дајите им напорне послове да раде, а и ви сами им помогите када раде.” Говорио је: “Не зовите их именима 'роб' или 'ропкиња' (што указује на робовласнички однос), јер смо сви ми робови Божији и стварни Владар је Аллах, него их зовите 'младић' и 'девојка'.

Исламски закон пружа све могуће олакшице за слободу робова, које воде њиховој потпуној слободи. Он трговину белим робљем назива најгорим занимањем и каже: “Најгори људи код Аллаха су они који продају људе.”

Никада се некој слушкињи или сиромасу не би, уз охолост, обраћао, него би им, пријатно, излазио у сусрет. Пријатан је био чак и према робовима.

Јео би заједно са сиромасима и са њима би доста седео, што је чинио и у друштву робова.

Чистоћа и леп мирис

Велику симпатију је гајио према чистоћи и лепом мирису. Сам се тога придржавао, а и другима је наређивао. Својим асхабима и следбеницима је наглашавао да своје тело и своје куће држе чисте и мирисне. Посебно их је присиљавао да се петком окупају и намиришу, како се од њих не би могао осетити неугодан мирис, па тек након тога дођу на џума намаз.

Пазио је да му одећа буде чиста, као и на личну хигијену.

Редовно је чешљао своју косу и дивну браду.

Прао је зубе мисваком и мирисао се толико да би се, издалека, осећао његов мирис. Могло се препознати и ко је био заједно са њим, или ко се руковао са њим, јер се Послаников мирис осећао и на тој особи.

Однос према људима

У односима са људима био је љубазан и широкогруд. У исламу је предњачио пред свима, па чак и пред децом и робовима. Није пружао своје ноге ни пред ким, не ослањајући се у присуству било кога. Углавном је седео на коленима. На скуповима је тражио да се седи у халкама, како скуп не би имао горњег и доњег и како би сви имали једнака места. Своје другове је редовно посећивао. Уколико три дана није видео неког од њих, одлазио би му у посету, уколико би био болестан, посећивао би га, а ако би имао проблема, помагао би му. На сијелима не би гледао само у једну особу и не би говорио само једној особи, него би говорио и гледао цео скуп. Није волео да седи, а да други служе, него би устајао и помагао при послуживању. Говорио је: “Бог не воли да види роба који се сматра бољим од других.”

Никада се ни у кога не би загледавао.

Највише би радио на томе да свима олакша. Примао је поклоне, било да се радило о једном гутљају млека, али би, и у том случају, гледао да то надокнади, те да понуди другима. Тако се он опходио.

Због свог пријатног опхођења са другима, не би јео ако би био леђима наслоњен на зид.

Између Посланикових друштвених активности значајно је то што би обилазио болесне, било ко и било како болестан био, те је учествовао на сахранама умрлих.

Није сам ходао.

Никада није имао повлашћене пријатеље нити служинчад.

Није бирао да ли, за путовање, да му доведу деву, коња или мазгу.

Некада би ходао босоног, а некад у обући.

Каткад би облачио плашт, а понекад би излазио у народ и без плашта и чалме; но, док би шетао, корачао би пун снаге и незаморен.

Ходао је тако што би стопала подизао са тла, као да се спушта негде одозго.

Посебно је волео мирис.

Посланик јесте имао слуге и слушкиње, но, никад се њима није обраћао из висине.

Не би пропуштао слободно време да тада не служи Богу.

Кога год би сусрео, први би поздрављао.

Када би му неко долазио о неком послу, сачекао би да се тај посао оконча.

Када би год неког од својих другова видео, пружио би му руку да се рукују; укрстио би прсте своје руке са прстима свог пријатеља и онда би и своју другу руку ставио преко његове руке.

Ако би обављао молитву, па му неко пришао у неком послу, брже би завршио молитву, окренуо би се тој особи и казао би: „Шта ти треба?“ Тек када би удовољио потреби те особе, поново би устао и отпочео нову молитву.

Највише би седео сасвим скрушено, значи рукама би обгрлио своја колена и тако би седео до краја сусрета.

Нико није пренео да је Посланика видео да је испружио ноге у присуству својих другова, што показује префињеност његовог опхођења.

Пристојно би примио сваког ко би му дошао, те би, некад, чак и онима који му нису родбина, простро свој плашт по земљи да на њега седну.

Раширио би свој ћилим за госте да седну на њега, па кад би се неко посебно снебивао, Посланик би настојао до те мере да би гост, на крају, ипак, прихватио.

Да би испоштовао своје другове, увек би их звао одређеним почасним надимком, па ако неки међу њима не би имао такав надимак, сам Посланик би му изабрао неки и тако га ословљавао.

Исто тако је и у вези са женама звао оне међу њима које су имале децу у виду „мајко тог и тог“, а ако би биле без деце, нашао би и њима неки почасни надимак.

Чак је и децу звао почасним надимцима.

Теже би се од других наљутио и доста лакше обрадовао; био је за људе више брижљив и користан него сами они за себе. То је била крајња љубазност.

Када би био у друштву својих пријатеља, особа која га не би познавала не би, јасно, могла да препозна који је, у тој групи, Посланик Мухамед, јер би они седели у круг, да неко не би био испред других. Посланик би седео међу њима и никада није имао своје стално место.

Но, касније када је доста већи број људи долазио да посети Посланика, па би сви испитивали „који међу вама је Мухамед”, направили су му малу земљану платформу, на којој би, када би год сео на њу, Посланик говорио: „нисам ја ништа више доли роб Божји.”

Посланик је био најдарежљивији, увек је само истину говорио и када би некога примио да га брани, био је крајње искрен.

Његове моралне врлине су биле изузетно префињене, као што су му и преци, сви, били пречишћени и поштени људи.

Ко год би се сусрео са њим, био би опчињен његовом величином.

Ко год би га чешће посећивао волео га је свим својим бићем.

Није се десило да му неко нешто затражи и да му то он не поклони.

Једног дана је неки Арапин дошао код њега и затражио му нешто. Посланик му је поклатио толико много оваца да их се једва могло пребројати. Арапин се вратио у своје племе и поручивао свима да пређу у ислам, јер Мухамед поклања као да не зазире од несташнице.

У својим контактима са другима увек је одвраћао људе од тога да почине какво зло, као што им је истовремено налагао да чине добро.

Напоследку, закључимо да он представља образац сваког добра, узор за сваку врлину, те врховног путовођу у свим стварима које могу да буду корисне човеку у оба света.

Благост уз строгост

У питањима која су се тичала њега и онога што је везано за његову личност, показивао је благост и праштао. Један од узрока његовог напретка био је велики, историјски начин праштања. Међутим, у општим питањима и принципима, где су постојала законска ограничења, показивао је строгост, не прелазећи ни преко чега. Након освојења Мекке и победе над Курејшијама, занемарио је сво зло које су ови начинили током 20 година и све је то опростио. Прихватио је и тевбу (покајање) убице драгог стрица Хамзе. У време освојења Меке једна жена из племена Бени Махзум је нешто украла, што је касније и доказано. Њена родбина, која је припадала високом слоју Курејшија, извршење казне за крађу над њом сматрала је увредом за цело племе. Због тога су вршили велики притисак на Посланика, како би он одустао од извршења казне. Поједине часне асхабе подстакли су да се заузму за њих код Посланика, на што се боја његовог лица променила од срџбе и он рече: “Какво је то заузимање?! Зар се Божји закон може променити због неких особа?” После подне истог дана на једном скупу је одржао говор, где је рекао:

“Прошли народи су пропали због тога што нису извршавали Божји закон. Када год би неко из скупине моћних и јаким починио злочин, било би му опроштено, а уколико би слаби и потлачени то учинио, био би кажњен. Кунем се Богом, у чијој је руци моја душа, нећу попустати у извршавању правде ни пред ким, па био то и мој најближи род.” [48] ⁱⁱ

Посланик, Божји мир нека је са њим и породицом му непорочном, бејаше најхрабрији, најстрпљивији, најправеднији, најпрочишћенији и најдарежљивији човек; то показује љубазност његову.

Када би се и расрдио, то би било ради Бога, не ради самог њега; тада је, у ствари, Божје наредбе спроводио, па чак и ако би то њему или његовим другарима ишло на штету. Све је то, опет, зато што бејаше љубазан.

Једном му његови другари предложише да позову у помоћ неке многобошце против других многобожаца, но Посланик то није прихватио, и поред потребе за таквом помоћи, рекавши да „нама није потребна помоћ многобожачка”.

Богоштовље (ибадет)

Један део ноћи, понекад половину, понекад трећину или две трећине, проводио би у ибадету. Чак и када би радио читав дан, а посебно у време боравка у Медини, није смањивао време предвиђено за ибадет. У ибадету и обраћању Богу, проналазио је потпуну смиреност. Његово богоштовље није било из жеље за рајом или услед страха од пакла, већ заљубљеничко и пуно захвалности. Једнога дана једна од његових жена га упита: “Зашто оволико ибадета чиниш? Теби је опроштено!” Одговор је гласио овако: “Зар да не будем захвални роб?”

Веома много је постио. Поред рамазана и дела ша'бана, сваки други дан је постио. Задњих десет дана рамазана није му била потребна постеља, јер је тај период проводио у џамији у сталном ибадету у итикафу, али би другима говорио: “Довољно је да свакога месеца три дана постите.”

Такође је рекао: “Ибадет чините колико можете издржати. Не товарите на себе више од границе да не бисте имали негативну реакцију.”

Противио се монаштву, изолацији, остављању породице и укућана. Неки асхаби, који су били донели овакву одлуку, били су критиковани. Рекао је: “Ваше тело, ваше жене и деца, као и пријатељи, имају своја права код вас и морате поштовати та права.”

Када би био сам, дуго би се посвећивао богоштовљу. Понекад би његов намаз трајао више сати, али у џемату је настојао не остајати дуго. Сматрао је да је неопходно пазити на телесно стање слабијих верника и другима је саветовао исто.

Већином би седео окренут према Каби, како би се, уједно, и молио Богу.

Где год би се појавио, најпре би исказао: Слављени Боже, хвала Ти; сведочим да нема бога осим Тебе и да ћемо се Теби вратити.

Посланик је гајио у себи најстроже страхопоштовање према Богу и био је у свему богобојазнији у односу на све остале.

На пољу спознаје Бога је отишао испред свих, као што је у погледу покорности Богу био најснажнији, у богоштовљу најодважнији, у љубави према Богу најобухватнији, те у испосништву најбрижљивији.

Стајао би за време молитви толико дуго да би му табани, због мноштва клањања, често напрсли.

Када би год почињао да обавља молитву сузе би лијо, а од снажног плача и ридања му, земља би се потресала.

Везано за његово богоштовље ваља споменути да би каткад постио толико много да би неки, чак, говорили да се ни не мрси, као што би, понекад, пропуштао многе дане у којима не би постио, тако да би се чуле приче да више и не пости.

Једноставан живот

Једноставност је била један од принципа његовог живота. Једноставно је јео, једноставно се облачио, једноставно се кретао. Углавном је спавао на хасури, седео на земљи, својим рукама музао козе, јахао је на неоседланој јахајућој камили, а спречавао је да се неко креће уз њега. Снагу су давали хлеб и урме. Сам је крпио своју одећу и ципеле. И поред једноставности, није заступао филозофију сиромаштва, сматрајући иметак и богатство неопходним за законско трошење у корист заједнице. Говорио је:

“Диван ли је добар иметак код доброг човека.” (Мухаџџетул-бејда', том 6, стр. 44).

Такође је рекао:

“Богатство је дивна помоћ богобојазности.” (Весил, том 12, стр. 16).

Живео је крајње испоснички и једноставним животом, до те мере, да је своју обућу и одећу сам крпио, те је у кући помагао осталима и радио колико и они раде; све то из разлога своје самопрочишћености.

Због велике глади би некад везивао свој стомак, а у храни никада није био избирљив, нити је шта бацао. Јео је сасвим обичну храну.

Воља и истрајност

Имао је вољу и истрајност без премца, што је прешло и на његове асхабе. Период од 23 године његовог посланства је потпуна лекција воље и истрајности. У свом животу више пута се налазио у условима када више није било наде ни за што, али он ниједног тренутка није помислио на пораз. Његова јака вера није дозволила да његов успех и једног трена буде доведен у питање.

Вођство и саветовање

Иако су његове наредбе асхаби извршавали без поговора и изјављивали да 'зато што ти чврсто верујемо, извршићемо чак и ако наредиш да се утопимо у мору или да се у ватру бацимо', он се никада није понашао деспотски. У питањима за која није стигла наредба од Аллага, џ. ш., саветовао се са асхабима, ценећи њихово мишљење, чиме им је придавао важност. На Бедру је договорном већу препустио питање почетка борбе, као и одређивање места за логоровање, те начин поступања према ратним заробљеницима. На Ухуду се, такође, договарао о томе да ли да се стационирају унутар Медине или да то учине ван града. Са асхабима саветовао се и на Ахзабу, а и на Тебуку.

Неки од основних узрока Посланиковог великог и беспримерног утицаја на асхабе су његова благод, љубазност, праштање, тражење опроста за њих, брига за опрост греха његовог уммета, затим брига за асхабе и већање са њима. Часни Кур'ани указује на то и каже:

“Само Аллаховом милошћу ти си благ према њима; а да си осоран и груб, разбегли би се из твоје близине. Зато им праштај и моли се да им буде опроштено и договарај се с њима. А када се одлучиш, онда се поуздај у Аллага.” (Али Имран, 159).

Ред и дисциплина

Делима су му владали ред и дисциплина. Своје време плански је поделио, исто саветујући и другима. Његови асхаби су под његовим утицајем стриктно поштовали дисциплину. Сматрао је да неке одлуке не треба обзнанити, па то није ни чинио, како не би стигле до непријатеља. Асхаби су извршавали све његове наредбе без икаквог питања. Наредио би, на пример: “Будите спремни! Сутра крећемо!” Сви би кренули онамо где је наредио, иако нису знали циљ све до последњег момента. Понекад би некој групи наредио да крену у одређеном правцу, а њиховом заповеднику би дао писмо и рекао: “Након толико дана, када стигнеш на то место, отвори писмо и изврши наредбу.” Они су то извршавали иако пре стицања до те тачке нису знали где је коначни циљ и зашто иду. Овим потезом непријатељ и његови шпијуни су остајали неинформисани, тако да их је изненађивао.

Спремност примања критике и одвратност према додворавању

Посланик би се понекад суочио са протестима појединих својих асхаба. Био је тада без узбуђења и њихово би гледиште усагласио са својом одлуком. Сметало му је када чује улагивање и ласкање. Говорио је: “Баците прашину у лице оних који ласкају и улагују се.” Волео је прецизност и потпуност у извршавању послова. Волео је када нешто уради да то буде јако и чврсто. Када је преминуо његов искрени помагач Са'д бин Муаз, по спуштању у раку, премештао је и учвршћивао камење на гробу, а затим рекао: “Ја знам да неће проћи много времена до када ће све ово нестати, али Аллах воли да роб, када ради неки посао, то уради чврсто и сигурно.” (Бехарул-енвар, том 22, стр. 107).

Борба са слабостима

Посланик није искоришћавао слабе тачке код људи и њихово незнање. Напротив, борио се с тим и упознавао људе с оним што не знају. Оног дана када му је умро син Ибрахим, који је тада имао 18 месеци, дошло је до помрачења сунца. Народ је говорио: “Узрок помрачења Сунца је несрећа која је задесила Божјег посланика.” (с. а. в. с.). Он није оћутао на ове речи незналица и није искористио ову слабу тачку, него се попео на минбер и рекао: “О, људи! Месец и сунце су два Божја знака! До њиховог помрачења не долази због нечије смрти.”

Компетентност за вођу

Посланик је у границама савршенства имао осећај процене, одсечности, није био неодлучан, био је храбар и није се бојао евентуалних последица. Добро је процењивао и предвиђао; трпео је критике, познавао особе и њихове могућности; био је благ у личним питањима, а строг у принципима вере; мислио и укључивао околину у свој рад, одгајајући умне, емотивне и практичне способности асхаба; удаљавао се од диктаторства и слепо покорности; био је скроман и понизан, једноставан и сиромашан, учтив и тих, био је склон организованости ради уобличавања и уређивања људских снага. Рекао је: “Уколико вас тројица заједно путујете, изаберите једног од вас за вођу.”

У мединском административном апарату направио је посебно устројство, где издвајамо организацију неколико сектора са посебним задацима: неки су писали оно што се објављивало и преписивали су Кур'ан, задатак других је био писање посебних писама, неки су бележили уговоре међу људима, а неки су водили књиге садака и пореза. Поједини су одговарали за

споразуме и уговоре. Све наведено бележе историје попут “Историје Ја'кубија”, те “Еттенбих вел-иссраф” Мес'удија, “Му'аџемел-булдан” Белазеријев, те “Табекат” Ибн Са'да.

Посланик је нахрањивао огладнеле, поклањао обућу босоногима, неку јахаћу животињу путницима–пешацима, удовољавао потребама сиромаша, те измиривао дугове задужених.

Био је, одиста, најхрабрији. Имам Али је казао: „Да сте нас посматрали на дан битке на Бедру, видели бисте како смо нашли уточиште код Посланика који бејаше, испред свих нас, најближи до непријатеља, и који се, оштро, бејаше борио.”

Он, такође, објашњава: „Када би се ватра ратна распламсала, те две групе ушле у бој, ми бисмо прилазили Божјем посланику. Нико не би, онолико, одлазио близу непријатеља.” Све ово показује до које мере је Посланик био озбиљан вођа.

Начин ширења ислама

Код ширења ислама био је попустљив, а не строг. Више се ослањао на доношење радосних вести и на наду, него на страх и претње. Једном од асхаба којег је, ради ширења ислама, послао у Јемен, рекао је: “Олакшај, а не отежај, развесели, а не изазивај одбојност.”

(Сахихул-Бухари, том 5, стр. 204 [49] ⁱⁱⁱ).

Био је активан у ширењу ислама. Путовао је у Таиф за време ходочашћа, проповедао међу племенима, једном је Алија, нека је мир на њега, а други пут Муза б. Џебела послао у Јемен ради позивања у ислам. Пре него што се и сâм преселио у Медину, у овај град је послао Мус'аба б. Амира ради позивања у ислам. Велику групу асхаба је послао у Абесинију. Они су, поред спашавања од прогона Меканаца, позивали у ислам и створили су основу да Неџаси, краљ Абесиније, и пола становништва ове земље прихвате ислам. Шесте године по хиџри написао је писмо владарима великих земаља света у коме их је обавестио о свом посланству. Иза себе је оставио око стотину писама упућених различитим личностима у свету.

Ко год би улазио у разговор са Послаником, добијао би утисак да Посланик њему поклања највећу пажњу међу свима другима.

Посланик би био окренут према свом саговорнику све док би тај седео на свом месту. То показује колико је Посланику било значајно да достави Божје поруке народу.

Подстицање на тражење знања

Подстицао је на стицање знања и писмености. Децу својих асхаба је терао да науче да читају и пишу, а неким асхабима је наредио да науче сиријски (сирјански) језик. Говорио је: “Тражење знања је обавеза сваком муслиману.” (Бехарул-Енвар, том 1, стр.177).

И рекао је:

“Узмите мудрост где год била и код кога год је нашли, па чак и од многобошца или лицемера.” (Бехарул-Енвар, том 2, стр. 97-99; уз мање разлике).

И рекао је:

“Тражите знање па макар и у Кини.” (Бехарул-Енвар, том 1, стр. 177).

Ове речи и подстицај на изучавање науке били су узрок да муслимани беспримерном брзином и радом крену за знањем по целом свету, те да скупљају научна дела где год би их нашли, да их преводе, а и сами истражују, па су овим путем, поред тога што су представљали нит која спаја грчку, римску, иранску, египатску, индијску и друге древне цивилизације са новом европском цивилизацијом, и сами начинили једну од најсјајнијих цивилизација и култура у историји човечанства, која је позната под називом исламска цивилизација и култура.

Учењаке је подстицао да трагају за знањем и ни о коме не би неправедно говорио.

Његов темперамент и морал су, попут његових речи и његове вере, били беспрекорни и свестрани. Историја не познаје личност која би попут њега била савршена у свим димензијама једног човека.

Он је, заиста, био САВРШЕНИ ЧОВЕК.

И нека је хваљен Аллах, Господар светова!

ⁱ [47] Оно о чему ће овде бити речи је живот и морал, те личност Божјег посланика (с. а. в. с.). Овде је посебно коришћен текст великог савременог алламе х. Сејјида Ебул-Фазла Муџтехида Зенџнија, први том 'Мухаммед-Хатемул-Енбија', издање исламске организације Хусејније Ершад.

ⁱⁱ [48] Сахихул-Муслим ; том 5, стр. 114.

ⁱⁱⁱ [49] Овде су глаголи наведени у дуалу.